

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5(3)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, may.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHGA QARATILGAN HAYOTIY TASHABBUSLAR	12
Muxiddin Kalonov	
O'ZBEKISTONDA NAQDSIZ TO'LOVLAR ULUSHINING OSHISHI VA PUL MASSASI NAZORATI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	28
Pardayev G'ayrat Jabbor o'g'li	
BUXGALTERIYA HISOBINING PAYDO BO'LISHI VA RIVOJLANISHI HISOB SIYOSATINING SHAKLLANISHIDA ASOS SIFATIDA	34
Abduvaxidov Farxod Tuychiyevich	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TASHKILOTLARIDA ICHKI SIFAT NAZORATI STANDARTLARINI RISKKA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	41
Bobonarova Kamola	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION-INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	47
Azizova Habiba Arslonovna	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIGA RAQAMLI DAVLAT XIZMATLARINI KO'RSATISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	56
Yusupova Dilbar Mirabidovna	
KARBOHOVYIE KREDITVYI V AGROPHOM SEKTORE KAK INSTRUMENT RAZVITIYA ZELENOY EKONOMIKI UZBEKISTANA	61
Абдуллаева Зайнаб Руслановна	
BUXORO ZINDONI VA BOLO HOVUZ ANSAMBLI MISOLIDA TARIXIY OBIDALARNING BARQAROR TURISTIK SIG'IMI TAHLILI	66
Shodiyeva Moxichehra Shokir qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
SOLIQ TIZIMIDA SOLIQ RISKINI BAHOLASH USLUBIYOTI	73
Ravshanjon Azimovich	
O'ZBEKISTONDA UMUMIY O'RTA TA'LIM TIZIMI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA BUXORO VILOYATI TAHLILI	80
Davidxodjayev Oybek Obidovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION KREDITLASHLASHNING AMALDAGI HOLATI VA ISTIQBOLLARI	85
Abdurashidova Mohidil Qodir qizi, Karimova A.	
IQTISODIYOTNI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA DXSH ASOSIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNI BAHOLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI	91
Toxirov Jaxongir Maxmudjon o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATIDA UY-JOY QURILISHI VA IPOTEKA KREDITLASHNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	96
Turopova Nigora Xolmurod qizi, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi	
ESG INTEGRATION AND GREEN FINANCIAL ANALYSIS: A NEW METHODOLOGICAL APPROACH TO CORPORATE FINANCIAL SUSTAINABILITY	100
Erkin Temirovich Shodiev	
THE CURRENT STATE OF DIGITALIZATION OF TOURISM IN UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ITS DEVELOPMENT	105
Bekmurodov Bakhtiyor Farkhodovich	
TA'LIM MUASSASALARINI MOLIVALASHTIRISHDA OPTIMALLASHTIRISH ZARURATI VA YO'NALISHLARI	113
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li	

AHOLI ISTE'MOL MADANIYATI VA MILLIY IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	118
Rustamov Sheraz Oblokulovich	
ISHLAB CHIQARISH OMILLARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: KOBБ-DOUGLAS MODEL	
ASOSIDA EKONOMETRIK TAHLIL	123
Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich	
BARQAROR SHAHARSOZLIK RIVOJLANISHIGA ERISHISHDA QATTIQ CHIQINDILARNI KOMPLEKS	
BOSHQARISH	129
Firas Halawani, Feruza Insavaliyeva	
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РЕАЛИЗАЦИИ НА НАЦИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ КЛЮЧЕВЫХ	
МЕЖДУНАРОДНЫХ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ СОГЛАШЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ С ТРАНСГРАНИЧНЫМ	
ЗАГРЯЗНЕНИЕМ, В УЗБЕКИСТАНЕ И СОСЕДНИХ СТРАНАХ.....	139
Шафикова Луиза, Ойбек Камилов	
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА УЗБЕКИСТАНА: ОЦЕНКА ТЕКУЩЕГО УРОВНЯ И ПОТЕНЦИАЛА	
РОСТА	150
Омонтурдиева Диёра	
YER VA SUV RESURSLARINI INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARISHDA DRONLARDAN	
FOYDALANISH.....	155
Matkarimov Mansur	
YASHIL INVESTITSIIYALAR BOZORI MEKANIZMINING DASTAKLARI	161
Ziyodullayeva Gulasal Akmal qizi	
СТРАТЕГИЯ ПРИВЛЕЧЕНИЯ И УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА ПОСРЕДСТВОМ HR-БРЕНДИНГА:	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПРАКТИКА РЕАЛИЗАЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	167
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
KAMBAG'ALLIKNI MONETAR VA KO'P O'LCHOVLI BAHOLASH METODOLOGIYASI ASOSIDA	
IQTISODIY O'SISH STRATEGIYALARINI KONSEPTUAL TAKOMILLASHTIRISH	173
Sotiboldiyev Asadbek Hasan o'g'li	
QURILISH SANOATIDA RESURS TEJAMKOR ISHLAB CHIQARISH TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING	
USTUVOR YO'NALISHLARI.....	179
Utbasarov Doniyorjon Baxtiyorovich	
KICHIK BIZNESDA XIZMATLAR SOHASINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA	
RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI.....	188
Raximov Zafar Komilovich, Mamatazimov Jaloliddin Sherzod o'g'li	
MANAGING DIGITAL TRANSFORMATION IN PRIMARY HEALTHCARE: A SYSTEMATIC	
LITERATURE REVIEW	192
Ashurova Sitora Xusnitdin qizi	
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПРАВОВЫЕ ПРОБЕЛЫ В УПРАВЛЕНИИ ТРАНСГРАНИЧНЫМ	
ЗАГРЯЗНЕНИЕМ ВОД В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	197
Тиллахуджаев Аббосхон, Дилфуза Шакирова, Мухамедалиева Сайёра, Ойбек Камилов	
JAHON ME'MORIY MEROSIDAN TURIZMDA FOYDALANISH: DOLZARB MUAMMOLAR,	
ZAMONAVIY YECHIMLAR VA ISTIQBOLLI TAKLIFLAR.....	208
Qilichov Muhiddin Husniddin o'g'li	
IMPROVING SALES PROMOTION STRATEGIES FOR UZBEK EXPORTERS IN DEVELOPING	
FOREIGN MARKETS.....	217
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Rustamova Madina Baxrom qizi	
ENVIRONMENTAL DEGRADATION AND CARBON EMISSION: INTERCONNECTED LINKS WITH	
ECONOMIC GROWTH IN POST-SOVIET.....	222
Rajabova Malika Nuriddin qizi	
NATIJAGA YO'NALTIRILGAN BUDJETLASHTIRISHGA OID ILMIY QARASHLAR	
VA YONDASHUVLAR	230
Qosimova Gulyar Axmatovna	

ТРАНСГРАНИЧНЫЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН.....	236
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ ЖИЗНИ И ИНДЕКСА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	239
Усманова Зумрад Исламовна	
KIMYO SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH CHORALARI	242
Muxammadiyeva Munira Zaynabuddinovna	
QISHLOQ UY-JOY QURILISHIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEKANIZMLARINING AHAMIYATI	248
Xannarov Komiljon Karimovich	
TIBBIYOT MUASSASALARI FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH VA VAZIFALAR TAQSIMOTI TAMOIYILLARI	253
Saidov Suhrob Shodmonovich	
HUDUDIIY IQTISODIY INTEGRATSIYA RIVOJLANISHINING XORIJIY TAJRIBASI VA MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARI UCHUN AHAMIYATI.....	257
Akbarova Kamola Akmaljonovna	
MOLIYAVIY TAHLIL AXBOROT BAZASINING KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIRI	263
Karimov Eminjon Gapardjonovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI	270
Shermatov Axror Abdixakimovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA ENERGIYA SAQLASH TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	275
Ergash Bobobekov	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARIDA ISLOM MOLIYASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	281
Yo'ldoshev Jamshid Nu'monovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINI SAMARALI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	285
Qurbonova Rahima Jamshedovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI ISH O'RINLARINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	290
Ibroximova Nafosat Abdusattor qizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	297
Raximov Zikrullo Soyibjon o'g'li	
RAQAMLI MUHITDA REKREATSION XIZMATLAR MARKETINGINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	302
Usmanova Zumrad Islamovna	
WAYS TO IMPROVE THE QUALITY OF EDUCATIONAL SERVICES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS	306
Iskhakova Sarvar Ayubovna, Amriyeva Shahzoda Shukhratovna	
BARQAROR TURIZMGA ERISHISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI	312
Baxtiyorov Javlon Fazliddin o'g'li	
MEVA MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY TIZIMI	316
Yusufova Laylo G'ayrat qizi	

AHOLISI ZICH JOYLASHGAN HUDUDLARDA QISHLOQ JOYLARINING BARQAROR RIVOJLANISHI: NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR.....	325
Yusufjonov Jahongir Ilxomjon o'g'li	
СТРАТЕГИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ В ФИЛОСОФИИ СТОИЦИЗМА И СОВРЕМЕННОЙ ТЕОРИИ СТРАТЕГИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ВЗГЛЯДОВ МАРКА АВРЕЛИЯ И КОНЦЕПЦИИ СТРАТЕГИРОВАНИЯ ВЛАДИМИРА Л. КВИНТА.....	329
Норкулов Суннатбек Алишерович	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	335
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	
MAMLAKATIMIZDA INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA QULAY BIZNES MUHITINING TA'SIRI.....	341
Vahidova Gulhayyo Arzi qizi	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BANK KREDITLARI BILAN TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	347
Raxmanova Ilmira Rustamovna	
SAVDO KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MA'LUMOTLAR TAHLILI VA MAQSADLI MARKETINGDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	354
Toxirov Javlon Raximovich	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARNI TARKIBIY QISMLARI BO'YICHA BAHOLASHNING MUHIM OMILLARI.....	361
Arslonov U. U.	
RESURLAR TA'MINOTI TIZIMINING TASHKILIY-IQTISODIY XUSUSIYATLARI.....	367
Arziqulova Oybarchin Eshquvat qizi	
JAHON SAVDO TASHKILOTI TAMOYILLARI ASOSIDA SOLIQ SIYOSATINI MUVOFIQLASHTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	373
Saitqulov Suxrob Shavkatovich	
TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARNING KREDIT QOBILIYATINI BAHOLASH UCHUN SKORING MODELIDA SUN'YI INTELLEKTNI JORIY ETISHNING AHAMIYATI.....	380
Komiljon Karimov	
OLIY TA'LIM VA AMALIYOT TIZIMLARI INTEGRATSIYASI ASOSIDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI.....	386
Karimova Xurshida Raximovna	
QO'RIQLASH DEPARTAMENTIDA SOLIQ YUKLAMASINING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA'SIRI VA UNI ICHKI MOLIYAVIY NAZORAT HAMDA AUDIT NUQTAYI NAZARDAN TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	390
Salimbayev Mirsohibjon Mirsodiq o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА И ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	396
Ли Марина Рудольфовна	
O'ZBEKISTONDA YER RESURLARINING AGRAR IQTISODIYOTGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	402
Xoshimova Sevara Baxromovna	
FARMATSEVTIKA IMPORT KOMPANIYALARIDA REKLAMA SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH: "SHINING IMPEX" AJ MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	410
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna, Nurullayev Ilyosbek Xojiabdulla o'g'li	
HUDUDIY IQTISODIY O'SISHNI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	417
Turayev Baxtiyor Ergashevich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA SANOATINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI VA SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	421
Qalandarova Gulshoda Nazirjon qizi	

QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA DAVLAT SUBSIDİYALARINING MOLIYAVIY NATIJALARGA TA'SIR KANALLARI VA ULARNI HISOBDA AKS ETTIRISH MASALALARI	427
Davronbek Matyakubovich Matkarimov, Qadamov Mirzobek Ulug'bek o'g'li	
O'ZGARUVCHILAR O'RTASIDAGI MUNOSABATLARNI REGRESSIYA MODELLARI ORQALI AMALIY TAHLILI	432
Sakiyeva Ozoda Batirovna, Xushvaqtova Dilfuza Ramazon qizi	
INSON KAPITALIGA YO'NALTIRILGAN INVESTITSİYALARNI MOLIYALASHTIRISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	437
Zayniddinov Aloviddin Zayniddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KRIPTO-AKTIVLAR AYLANMASINI RIVOJLANTIRISH HAMDA BOZOR MUNOSABATLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	444
Khakimov Bekzod Ilhomjonovich	
O'ZBEKISTONDA MADANIYAT VA SAN'AT TA'LIMI MUASSASALARINI DAVLAT TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	453
Atabayeva Yulduz Baxtiyar qizi	
ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ КАК ФАКТОР ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ В УЗБЕКИСТАНЕ	457
Ким Елена Радионовна	
O'ZBEKISTONDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI BOSHQARUV SAMARADORLIGI: HOLAT, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	464
Abdurasulova Zarina Sayfiddin qizi	
STRATEGIC MARKETING CAPABILITIES AND ENTERPRISE COMPETITIVENESS IN DIGITAL PLATFORM ECOSYSTEMS: A CONCEPTUAL SMPC MODEL FOR EMERGING MARKETS	471
Bakhtiyor Ruziev Eshmuminovich	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ ЖИЗНИ И ИНДЕКСА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	477
Усманова Зумрад Исламовна	
UGLEROD CHIQINDILARINI KAMAYTIRISHDA YASHIL INVESTITSİYALAR AHAMIYATINING NAZARIY ASOSLARI.....	480
Jumaniyozov Feruzbek Dilshod o'g'li, Niyozmetov Doniyor Rejabbayevich, Majidov Jamoladdin Komoliddinovich	
MEHMONXONA XO'JALIGI SUBEKTARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	485
Gulomqodirova Ma'muraxon Saydumarxon qizi	
QISHLOQ MANZILGOHLARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING MOHIYATI VA NAZARIY JIHATLARI	492
Xusanova Sevara Shavkat qizi	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATION-INVESTITION BOSHQARUV METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	499
Raxmatillo Mirolimovich Egamov	
MOLIYAVIY HISOBOTNING KOMPILYATSIYASI BO'YICHA TOPSHIRIQLARNI BAJARISH TARTIBI.....	503
A.Z.Avlokulov	
ERKIN IQTISODIY ZONALARNING MOHIYATI, TASNIFLASH MEZONLARI VA SHAKLLARI	507
Ibragimov Aziz Turayevich	
IJTIMOY OMILLAR ASOSIDA BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING AFZALLIKLARI.....	514
Isroilov Xurshidbek Rustambek o'g'li	
AVTOTRANSPORT XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI KORXONALAR FAOLIYATI HAMDA ULARDA SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	521
Raximov Azamat Hamroqulovich	

KO'P QAVATLI UY-JOY OBYEKTлари LOYIHASINI AMALGA OSHIRISHDA RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	525
Xikmatov Xakimxon Xamzaevich, Xalilov Nimatillo, Fattoyev Orzujon Xudoyqul o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	530
Djumaniyazova Shaxnoza G'afurdjanovna	
MINTAQA SHAHARLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQARISH DARAJASI TAHLILI.....	535
Ne'matov Ne'matulla Erkinboyevich	
СТРАТЕГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ В ЭПОХУ ЦИФРОВИЗАЦИИ: КАК СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ ФОРМИРУЮТ ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ.....	539
Убайдуллоева Сабрина Кодыровна	
NAVOIY VILOYATIDA MEHNAT RESURLARIDAN FOYDALANISH HOLATINING IQTISODIY TAHLILI.....	545
O'roqov Mamurali Odil o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH VOSITASI SIFATIDA.....	551
Ramazonov Zafar Ulug'bekovich	
O'ZBEKISTON VILOYATLARIDA TURISTIK XIZMATLAR EKSPORTINING BARQAROR DIVERSIFIKATSIYASI: HUDUDIY KONSENTRATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI.....	555
Sayfullayeva Madina Sirojiddinovna	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI KREDITLASH MODELLARI VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	565
Nurmuxammedov Abdijabbar Yunusovich	
JAHON IQTISODIYOTI GLOBALLASHUVINING HARAKATLANTIRUVCHI OMILLARI, BELGILARI VA SHAKLLARI.....	575
Abdullayeva Zulfiya Izzatovna	
DAVLAT MOLIYAVIY BOSHQARUVIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: SUN'IY INTELLEKT VA BLOKCHEYN TEKNOLOGIYALARINING QO'LLANILISHI.....	579
Tilabov Nasrulla Tashmurotovich, Kustanbaeva Jansaya Marat qizi	
JAHON AMALIYOTIDA YASHIL XIZMATLAR KONSEPSIYASINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI, YO'NALISHLARI VA LOKALLASHAYOTGAN INSTITUTSIONAL ASOSLARI.....	584
Y.M. Xalikov	
MILLIY IQTISODIYOTDA SAMARALI RAQOBAT.....	591
Karimova Iroda Abdusattarovna	
MEHMONXONALARDA SUV VA ENERGIYA RESURLARINI BARQAROR BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI.....	598
Abbosova Sabina Hasan qizi	
KORXONALARDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARNI OPTIMALLASHTIRISHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	604
Mirzayev Ozod Furkatovich	
PAXTA SANOATINI CHUQUR QAYTA ISHLASH ASOSIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH.....	611
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
РАЗВИТИЕ УРБАНИЗАЦИИ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ.....	615
Салимова Юлдуз Исаковна	
UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	624
Aminova Naima Umar qizi	
STRATEGIC HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES.....	628
Sultonboyeva Munira Bahodirovna, Sultanova Kamila Muktorali Kizi	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNING AHAMIYATI.....	636
Mullabayev Murod Farxodjonovich	
THE ROLE OF THE UZBEK LANGUAGE IN THE DIGITAL AGE.....	641
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA BOSHQARUV USULLARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	646
Mahmudov Sunnatjon Abdujabbor o'g'li	
RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH SHAROITIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	651
Kosbatirov Anvar Nurgaliyevich	
YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARINING ROLI VA ISTIQBOLLARI	657
Yakubova Samira Sabitdjanovna	
O'ZBEKISTONDA BANK AUDITI VA INVESTITSION FAOLLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	660
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich, Muhammadjonova Iroda Bahodir qizi	
CORPORATE GOVERNANCE QUALITY, FOREIGN DIRECT INVESTMENT, AND ECONOMIC GROWTH: A PANEL ECONOMETRIC ANALYSIS OF CENTRAL ASIAN COUNTRIES (2003–2024)	664
Yusufjon Po'latov	
AGRAR MAHSULOTLARNI QAYTA ISHLASH SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	
Sheraliyev Axror Sodiqovich, Ne'matov Javohir Zoxidjon o'g'li	
GANDBOL BILAN SHUG'ULLANUVCHI CHIZIQ O'YINCHISINI O'YIN JARAYONIDAGI TEXNIK-TAKTIK TAYYORGARLIGINI MAXSUS MASHQLAR ORQALI OSHIRISH SAMARADORLIGI.....	677
R.O. Obloberdiyeva	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI TO'LOV QOBILİYATI VA MOLIYAVIY BARQARORLIGINING IQTISODIY MOHIYATI VA XUSUSIYATLARI	683
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING TO'LOV QOBILİYATLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI VA UNING NAZARIY JIHATLARI	689
Ishonqulov Nizamjon Fayzullayevich, Ishbekova Lobar Yunusxonovna	
QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLARI.....	694
Kenjayev Toshbolta Aminovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MILLIY TO'LOV INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH.....	702
Ismailova Nasiba Komildjanovna	
КЭРРИ-ТРЕЙД В ЭПОХУ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ ШОКОВ: УРОКИ БЛИЖНЕВОСТОЧНОГО КОНФЛИКТА	708
Сулейманов Ильнур Радикович	
O'ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA RESIRKULYATSION AKVAKULTURA TIZIMLARINING (RAS) STRATEGIK AHAMIYATI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI	715
Nazokat G'ulomova	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	719
To'rayeva Nafisa Odiljonovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALOQA XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA METODOLOGIK ASOSLARI	724
Xazratov Abror Panjiyevich	
AUDITORLIK DALILLARI VA ULARNI HUIJATLASHTIRISH JARAYONINING MUHIM JIHATLARI.....	730
G'aniev Z.U.	
ПОВЫШЕНИЕ ПОРОГА ПЕРЕХОДА НА НДС КАК НАЛОГОВЫЙ ИНСТРУМЕНТ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА В УЗБЕКИСТАНЕ	736
Буранова Лола Вахобовна	
Садиков Искандар Гайратович	

IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA SUV RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	744
Turgunbayev Utkir Begimovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA ICHKI AUDITNING IQTISODIY MOHIYATI, MAQSADI VA INSTITUTIONAL O'RNI	749
Saitmuratov Saitmurot Masharip o'g'li	
KELAJAK STRATEGIYASI INNOVATSION HR-SIYOSATLAR VA YOSH KADRLAR BILAN ISHLASHNING KONSEPTUAL MODELII	755
Abiyev Jahongir Ne'matovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA ICHKI AUDIT O'TKAZISH JARAYONINING USLUBIY TAHLILI	761
Saitmuratov Saitmurot Masharip o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	767
Ashurov Furkatjon Shuxratovich	
ОПЫТ ВЕДУЩИХ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН В НАЛОГООБЛОЖЕНИИ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ.....	771
Курбанов Рустам Раджапович	
FOND BOZORI ORQALI XUSUSIYLASHTIRISH: POLSHA TAJRIBASI, O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	775
Chinqulov Qahramon Ravshanovich	
SAMARQAND QISHLOQLARIDA "OILAVIY MEHMON UYLARI" (GUEST HOUSES) VA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI: ISHCHI KUCHI VA KAPITAL NAZARIY TAHLILI.....	781
Ozoda Pardayeva	
YASHIL INNOVATSIYALARNING O'ZBEKISTONDAGI IQTISODIY ROLI	787
Mamatsoliyev Muhammadjon	
SUV TANQISLIGI SHAROITIDA SOHANI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARISH (XORIJ TAJRIBASI).....	793
Akbarova Shaxnoza Yakub qizi	
IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA ASALARICHILIK TARMOG'INI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	797
Farmanov Jonibek Ziyadullayevich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA NEFT-GAZ SANOATI KORXONALARIDA AXBOROT ALMASHINUVINI TAKOMILLASHTIRISH "Muborak gazni qayta ishlash zavodi MCHJ misolida"	802
Abdullayev Munis	
TIJORAT BANKLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI KREDITLASHNING IQTISODIY MOHIYATI VA UNING MILLIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI	809
Nurmuxammedov Abdijabbar Yunusovich	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI (AKT) INFRATUZILMASIDA AKTIVLARNI BOSHQARISHDA ISO/IEC 55000 STANDARTINI QO'LLASH	816
Suleymanov Farrux Raximjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI KREDITLASHNI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI.....	822
Karimova Aziza Maxomadrizoyevna	
Abduraxmonov Faridun Firo'z o'g'li	
BANKLARNING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI XALQARO USULLAR VA MEZONLAR ASOSIDA BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	827
G'aybulloyev Suxrob Odil o'g'li	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARINING AKTIVLARINI BOSHQARISH BILAN BOG'LIQ AMALIY VA USLUBIY MUAMMOLAR	834
Baxriddinov Sharofiddin	
XIZMAT KO'RSATISH TIZIMINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XALQARO MARKETING STRATEGIYALARINING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	842
Otajanov Umid Abdullayevich	
Isakova Naima Ikromjonovna	
РАЗВИТИЕ РЫНКА ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ И АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ESG-ФИНАНСИРОВАНИЯ	848
И. Р. Бердикулова	
INSURTECH PLATFORMALARI ASOSIDA SUG'URTA XIZMATLARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH VA MOLIVAVIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'LLARI	852
Xakimzoda Naftuna Yusuf qizi	
ИННОВАЦИОННЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ В ЗАРУБЕЖНОЙ ПРАКТИКЕ: БЛОКЧЕЙН, ФИНТЕХ И ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ	857
Ражаббаева Махфуза Султанбой кизи	
Абдуллаев Анвар Фарходович	
OILAVIY KORXONALAR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA BANKLARNING O'RNI	861
Fayziyev X.	
Toshtemirov M.	
MAHSULOT TANNARXINI KALKULYATSIYA QILISHNING ZAMONAVIY USULLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI	866
Almardanov Muxamadi Ibragimovich	
Bolibekov Baxtiyor Achilovich	
Safarov Javohir Ismoilovich	
MOLIVAVIY BOSHQARUV TIZIMIDA MAVJUD MUAMMOLAR VA CHEKLOVLAR	872
Begalov Sherzod Maxsutaliyevich	
TA'LIM JARAYONIDA TEXNOLOGIK YONDASHUVNING ZARURIYATI	876
A'zamova Saxovat	
O'ZBEKISTONDA "QISHLOQ XO'JALIGI-4.0" KONSEPSIYASINI JORIY ETISH YO'LLARI, MUAMMOLARI VA STRATEGIK ISTIQBOLLARI	879
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
GLOBAL COMPETITIVE POSITIONING OF UZBEKISTAN'S TOURISM SECTOR: A DISTANCE-TO-FRONTIER DIAGNOSIS ACROSS THIRTEEN DEVELOPMENT PILLARS	886
B. Sobirov	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA MOLIVAVIY RESURLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	893
Tagriyeva Farida Abdulkarimovna	
МОЛИЯ ТИЗИМИДА ДАВЛАТ МОЛИЯВИЙ НАЗОРАТИНИНГ МЕТОДОЛОГИК МУАММОЛАРИ	897
Ҳакимов Нодир Назарович	

МОЛИЯ ТИЗИМИДА ДАВЛАТ МОЛИЯВИЙ НАЗОРАТИНИНГ МЕТОДОЛОГИК МУАММОЛАРИ

Ҳакимов Нодир Назарович

Тошкент давлат иқтисодиёт университети мустақил тадқиқотчиси

Иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори

Аннотация: Мазкур мақолада молия тизимида давлат молиявий назоратининг методологик муаммолари замонавий илмий ёндашувлар асосида таҳлил қилинган. Давлат молиявий назоратининг назарий-ҳуқуқий асослари, унинг молиявий интизомни таъминлаш, бюджет маблағларидан самарали фойдаланиш ва давлат молиявий ресурсларини бошқаришдаги ўрни ёритилган. Тадқиқотда давлат молиявий назорати тизимининг амалдаги методологик ёндашувлари, риска асосланган аудит, самарадорлик аудити ҳамда рақамли технологияларни жорий этиш билан боғлиқ масалалар илмий жиҳатдан баҳоланган. Шунингдек, халқаро аудит стандартлари ва илғор хорижий тажрибалар асосида Ўзбекистонда давлат молиявий назоратини такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари ҳамда методологик ечимлари таклиф этилган.

Калит сўзлар: давлат молиявий назорати, молия тизими, методология, давлат аудити, молиявий аудит, мувофиқлик аудити, самарадорлик аудити, риска асосланган ёндашув, ички назорат, бюджет маблағлари, давлат молияси, ISSAI.

Abstract: This article examines the methodological challenges of state financial control within the financial system through contemporary scientific approaches. It explores the theoretical and legal foundations of state financial control, highlighting its role in ensuring fiscal discipline, promoting the efficient use of budgetary resources, and strengthening public financial management. The study evaluates existing methodological approaches to state financial control, including risk-based auditing, performance auditing, and the integration of digital technologies into public oversight mechanisms. Based on international public-sector auditing standards and advanced foreign practices, the paper proposes priority directions and methodological solutions for improving the state financial control system in Uzbekistan.

Keywords: state financial control, financial system, methodology, public audit, financial audit, compliance audit, performance audit, risk-based approach, internal control, budget resources, public finance, ISSAI.

Аннотация: В данной статье на основе современных научных подходов исследуются методологические проблемы государственного финансового контроля в финансовой системе. Рассмотрены теоретико-правовые основы государственного финансового контроля, его роль в обеспечении финансовой дисциплины, эффективном использовании бюджетных средств и управлении государственными финансовыми ресурсами. В исследовании проведена научная оценка действующих методологических подходов, включая риск-ориентированный аудит, аудит эффективности и внедрение цифровых технологий в систему государственного финансового контроля. На основе международных стандартов государственного аудита и передового зарубежного опыта предложены приоритетные направления и методологические решения по совершенствованию системы государственного финансового контроля в Республике Узбекистан.

Ключевые слова: государственный финансовый контроль, финансовая система, методология, государственный аудит, финансовый аудит, аудит соответствия, аудит эффективности, риск-ориентированный подход, внутренний контроль, бюджетные средства, государственные финансы, ISSAI.

КИРИШ

Глобаллашув, рақамли иқтисодиётнинг жадал ривожланиши ҳамда давлат молиясини бошқариш тизимига қўйилаётган янги талаблар шароитида давлат молиявий назоратининг самарадорлигини ошириш стратегик аҳамият касб этмоқда. Давлат молиявий назорати давлат молиявий ресурсларини шакллантириш, тақсимлаш ва улардан фойдаланишнинг қонунийлиги, мақсадлилиги ҳамда самарадорлигини таъминловчи муҳим институционал механизм ҳисобланади. Мазкур тизим нафақат бюджет маблағларининг мақсадли сарфланишини назорат қилади, балки давлат молиясининг

барқарорлигини мустаҳкамлаш, фискал таваккалчиликларни камайтириш, давлат бошқарувида шаффофлик ва ҳисобдорликни таъминлашга ҳам хизмат қилади.

Сўнгги йилларда Ўзбекистонда давлат молиясини бошқариш тизимини халқаро стандартлар асосида такомиллаштириш, давлат аудити институтини ривожлантириш ва давлат молиявий назоратининг институционал асосларини мустаҳкамлашга қаратилган кенг кўламли ислохотлар амалга оширилмоқда. Хусусан, давлат молиявий назорати тизимини тубдан такомиллаштириш, Ҳисоб палатасининг мустақиллигини кучайтириш, давлат аудитининг замонавий механизмларини жорий этиш ҳамда халқаро аудит стандартларини миллий амалиётга имплементация қилиш бўйича ҳуқуқий асослар яратилди. Бу ислохотлар давлат молиявий назоратини анъанавий тафтиш ёндашувидан рискка асосланган давлат аудити тизимига босқичма-босқич трансформация қилишга хизмат қилмоқда. Жаҳон амалиёти шуни кўрсатмоқдаки, давлат молиявий назоратининг самарадорлиги фақат мустаҳкам норматив-ҳуқуқий базага эмас, балки илмий асосланган методология, замонавий аудит усуллари, рақамли технологиялар ҳамда таваккалчиликларни баҳолаш механизмларининг ривожланганлик даражасига ҳам бевосита боғлиқ. Шу нуктаи назардан, давлат молиявий назоратида Олий аудит институтлари халқаро стандартлари (ISSAI), молиявий аудит, мувофиқлик аудити, самарадорлик аудити, рискка асосланган режалаштириш ва маълумотларга асосланган таҳлил ёндашувлари тобора кенг қўлланилмоқда. Ушбу ёндашувлар давлат маблағларидан фойдаланиш самарадорлигини баҳолаш билан бирга давлат бошқарувининг очиқлиги ва натижадорлигини таъминлашнинг муҳим воситаси сифатида эътироф этилмоқда.

Шу билан бирга, Ўзбекистонда давлат молиявий назорати тизимини такомиллаштириш жараёнида бир қатор методологик муаммолар сақланиб қолмоқда. Жумладан, давлат молиявий назорати субъектлари фаолиятида ягона методологик ёндашувларнинг етарлича шаклланмаганлиги, рискларни баҳолаш механизмларининг тўлиқ жорий этилмаганлиги, назорат тадбирларини режалаштириш ва амалга оширишда рақамли аналитик воситалардан фойдаланиш даражасининг пастлиги, давлат молиявий назорати натижадорлигини баҳолаш мезонларининг такомиллаштиришни талаб этиши ҳамда халқаро аудит стандартларини миллий амалиётга тўлиқ мослаштириш билан боғлиқ масалалар ушбу соҳада чуқур илмий тадқиқотлар ўтказиш заруратини юзага келтирмоқда. Бундан ташқари, мамлакатда бюджет харажатлари ҳажмининг ўсиши, давлат инвестиция дастурларининг кенгайиши, давлат-хусусий шериклик лойиҳаларининг кўпайиши ҳамда давлат молиясини рақамлаштириш жараёнларининг жадаллашиши давлат молиявий назорати олдига янги вазифаларни қўймоқда. Мазкур жараёнларда замонавий ахборот технологиялари, сунъий интеллект, Big Data, узлуксиз аудит (Continuous Auditing) ва реал вақт режимда мониторинг қилиш имкониятларидан самарали фойдаланиш методологиясини ишлаб чиқиш муҳим илмий аҳамиятга эга ҳисобланади.

Шундан келиб чиқиб, мазкур мақоланинг мақсади молия тизимида давлат молиявий назоратининг мавжуд методологик муаммоларини комплекс таҳлил қилиш, уларнинг келиб чиқиш омилларини аниқлаш, халқаро илғор тажрибалар ва замонавий аудит стандартлари асосида давлат молиявий назоратини такомиллаштиришнинг илмий-методик ёндашувларини ишлаб чиқиш ҳамда Ўзбекистон шароитида уларни амалиётга татбиқ этиш бўйича илмий асосланган таклиф ва тавсияларни ишлаб чиқишдан иборат.

МАВЗУГА ОИД АДАБИЁТЛАР ШАРҲИ

Давлат молиявий назорати давлат молиясини бошқариш тизимининг ажралмас таркибий қисми бўлиб, давлат маблағларининг қонуний, мақсадли ва самарали сарфланишини таъминлашда муҳим институционал механизм ҳисобланади. Илмий адабиётларда мазкур институтнинг иқтисодий моҳияти, унинг давлат бошқарувидаги аҳамияти ҳамда самарадорлигини оширишнинг методологик асослари юзасидан турли ёндашувлар шаклланган. Халқаро илмий адабиётларда давлат молиявий назоратининг назарий асослари, аввало, давлат аудити концепцияси билан узвий боғлиқ ҳолда ўрганилган. Жумладан, Марк Фанк Бук (Mark Funkhouser) давлат аудитини давлат секторида ҳисобдорлик ва жамоатчилик ишончини таъминловчи асосий восита сифатида баҳолайди ҳамда унинг асосий вазифаси давлат маблағларининг қонунийлиги билан бир қаторда улардан фойдаланиш самарадорлигини баҳолашдан иборат эканлигини таъкидлайди. Шунингдек, Дэвид Уокер (David M. Walker) давлат аудитининг замонавий моделида молиявий аудитдан ташқари мувофиқлик аудити ва самарадорлик аудитининг ўзаро интеграцияси давлат бошқаруви сифатини оширишнинг муҳим омили ҳисобланишини қайд этади.

Давлат молиявий назорати соҳасидаги фундаментал методологик ёндашувлар INTOSAI томонидан қабул қилинган Давлат аудитининг халқаро стандартлари (ISSAI) тизимида ўз аксини топган. Мазкур стандартларда давлат аудитини режалаштириш, таваккалчиликларни баҳолаш, далилларни йиғиш, аудит сифати назорати ва аудит натижаларини баҳолашнинг ягона методологик талаблари белгиланган.

ISSAI 100 «Fundamental Principles of Public Sector Auditing» стандартига кўра, давлат аудити давлат органлари фаолиятида қонунийлик, ҳисобдорлик, шаффофлик ва самарадорликни таъминлашга хизмат қилиши лозим. Шу билан бирга, давлат аудитининг асосий турлари сифатида молиявий аудит, мувофиқлик аудити ва самарадорлик аудити бир-бирини тўлдирувчи ягона тизим сифатида қаралади.

Халқаро молия институтлари ҳам давлат молиявий назоратининг методологик асосларини такомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратмоқда. Хусусан, Жаҳон банки (World Bank) давлат молиясини бошқариш (Public Financial Management) тизимида ташқи аудит ва ички назорат институтларининг самарадорлигини давлат молиявий барқарорлигининг муҳим шарти сифатида баҳолайди. Шунингдек, Халқаро валюта жамғармаси (IMF) томонидан ишлаб чиқилган Fiscal Transparency Code ҳамда PEFA (Public Expenditure and Financial Accountability) методологияси давлат маблағларидан фойдаланиш устидан назоратни баҳолашнинг халқаро мезонларини белгилаб берган.

Маҳаллий иқтисодчи олимлар ҳам давлат молиявий назоратининг назарий ва амалий жиҳатларини кенг тадқиқ этганлар. Жумладан, профессор Қ. Яҳёев давлат молиявий назорати давлат молиясини бошқаришнинг асосий функцияларидан бири бўлиб, унинг самарадорлиги назорат механизмларининг илмий асосланганлиги ва институционал ривожланганлик даражасига бевосита боғлиқлигини таъкидлайди. Профессор Д. Ғозибеков давлат молияси соҳасида молиявий назоратни бюджет интизомини мустаҳкамлаш ва давлат ресурсларидан оқилона фойдаланишнинг асосий иқтисодий воситаси сифатида баҳолайди. Сўнгги йилларда Ўзбекистонда давлат молиявий назорати тизимини халқаро стандартлар асосида такомиллаштиришга қаратилган кенг кўламли институционал ислохотлар амалга оширилди. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Бюджет маблағларидан фойдаланиш устидан молиявий назоратни кучайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2024 йил 10 июлдаги Фармонида давлат ташқи аудитини халқаро стандартлар асосида ташкил этиш, ички аудит тизимини ривожлантириш, давлат молиявий назоратини рақамлаштириш ва консолидациялашган бюджет ижросини ташқи аудитдан ўтказиш бўйича устувор вазифалар белгилаб берилган.¹

Шунингдек, Президентнинг давлат молиявий назорати тизимини ислох қилишга қаратилган аввалги ҳужжатлари асосида Ҳисоб палатасининг давлат ташқи аудити соҳасидаги ваколатлари кенгайтирилди, «Давлат аудити» ахборот тизими жорий этилди ҳамда барча давлат молиявий назорати тадбирларини ягона рақамли платформа орқали мувофиқлаштириш механизми шакллантирилди. Илмий адабиётлар таҳлили шуни кўрсатадики, давлат молиявий назорати бўйича кўплаб тадқиқотларда унинг ҳуқуқий асослари, ташкилий тузилиши ёки аудит турлари кенг ёритилган бўлса-да, давлат молиявий назоратининг методологик муаммолари, хусусан рискка асосланган аудит моделини шакллантириш, рақамли аудит технологияларини методологик жиҳатдан интеграция қилиш, Big Data таҳлили, сунъий интеллект воситалари орқали узлуксиз аудитни ташкил этиш ҳамда давлат молиявий назорати самарадорлигини баҳолаш индикаторларини такомиллаштириш масалалари етарли даражада комплекс тадқиқ этилмаган.²

Шу нуқтаи назардан, давлат молиявий назоратининг методологик асосларини замонавий халқаро стандартлар, рақамли иқтисодиёт талаблари ва миллий давлат молиясини бошқариш тизими хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қайта такомиллаштириш илмий ва амалий жиҳатдан долзарб вазифа ҳисобланади.

ТАДҚИҚОТ МЕТОДОЛОГИЯСИ

Мазкур тадқиқотда давлат молиявий назоратининг методологик муаммоларини ўрганишда тизимли, қиёсий ва комплекс ёндашувлар қўлланилди. Тадқиқот жараёнида илмий абстракция, анализ ва синтез, индукция ва дедукция, қиёсий таҳлил ҳамда мантиқий умумлаштириш усулларидан фойдаланилди. Тадқиқотнинг ахборот базасини Ўзбекистон Республикасининг давлат молиявий назорати соҳасидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари, Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатаси, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Марказий банк, Статистика агентлиги маълумотлари, шунингдек, INTOSAIнинг Давлат аудитининг халқаро стандартлари (ISSAI), Жаҳон банки, Халқаро валюта жамғармаси (IMF) ҳамда маҳаллий ва хорижий олимларнинг илмий тадқиқотлари ташкил этди. Тадқиқот доирасида давлат молиявий назоратининг амалдаги методологик ёндашувлари халқаро тажриба билан қиёсий таҳлил қилиниб, уларнинг афзалликлари ва мавжуд муаммолари баҳоланди. Олинган натижалар асосида давлат молиявий назоратини такомиллаштиришга қаратилган илмий асосланган хулоса ва таклифлар ишлаб чиқилди.

1 Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024-йил 10-июлдаги «Бюджет маблағларидан фойдаланиш устидан молиявий назоратни кучайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-100-сон Фармони. – Тошкент, 2024. <https://lex.uz/uz/docs/7015258>

2 Ўзбекистон Республикасининг Бюджет кодекси. ЎРҚ-360-сон, 26.12.2013 (2025 йилгача бўлган ўзгартиш ва қўшимчалар билан). <https://lex.uz/docs/2302187>

TAҲЛИЛ ВА НАТИЖАЛАР

Сўнги йилларда Ўзбекистонда давлат молиявий назорати тизимида амалга оширилаётган ислохотлар назоратнинг анъанавий тафтиш шаклидан рискка асосланган давлат аудити моделига босқичма-босқич ўтишни таъминламоқда. Айниқса, давлат бюджети маблағларидан мақсадли ва самарали фойдаланиш устидан ташқи аудитни кучайтириш, рақамли аудит воситаларини жорий этиш ҳамда сунъий интеллект технологияларидан фойдаланиш давлат молиявий назорати самарадорлигини оширишнинг муҳим омилларига айланмоқда. Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатасининг 2025 йилда эълон қилинган 2024 йил Давлат бюджети ижроси бўйича ташқи аудит хулосаларига кўра, давлат бюджети ижросини баҳолашда бюджет интизоми, давлат мақсадли жамғармалари маблағларидан фойдаланиш ҳамда маҳаллий бюджетлар ижросида қатор камчиликлар аниқланган. Шу асосда Вазирлар Маҳкамасига аниқланган хато ва камчиликларни бартараф этиш ҳамда давлат молиявий назоратини такомиллаштириш юзасидан тавсиялар киритилган.

2025 йил якунлари бўйича Ҳисоб палатаси фаолияти таҳлили давлат молиявий назорати тизимида рақамлаштиришнинг сезиларли самара берганлигини кўрсатади. Хусусан, 93 та аудит тадбири ва 62 та мавзули таҳлил ўтказилган бўлиб, натижада 7,7 трлн сўм миқдорида молиявий хато ва камчиликлар аниқланган. Шундан 2 трлн сўмдан ортиқ маблағ давлат бюджетига қайтарилган, 8,1 трлн сўм бюджет харажатлари оптималлаштирилган, 7,6 трлн сўм қўшимча даромад манбалари аниқланган ҳамда ташқи қарз маблағлари ҳисобидан молиялаштирилаётган лойиҳаларда 5,7 трлн сўм тежаш имконияти мавжудлиги белгиланган. Бундан ташқари, «Remote Audit» ахборот тизими орқали 75 та давлат органининг 259 та маълумотлар базаси интеграция қилиниб, сунъий интеллект ёрдамида давлат харидларида 83 млрд сўмлик қонунбузилишлар бартараф этилган.

1-жадвал.

2025 йилда давлат молиявий назоратининг асосий натижалари

Кўрсаткич	Миқдори
Ўтказилган аудит ва текширувлар	93 та
Мавзули таҳлиллар	62 та
Аниқланган молиявий хато ва камчиликлар	7,7 трлн сўм
Давлат бюджетига қайтарилган маблағ	2,0 трлн сўмдан ортиқ
Оптималлаштирилган бюджет харажатлари	8,1 трлн сўм
Аниқланган қўшимча даромад манбалари	7,6 трлн сўм
Лойиҳаларда аниқланган тежаш имконияти	5,7 трлн сўм
SI орқали бартараф этилган давлат харидлари қонунбузилишлари	83 млрд сўм

Манба: Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатасининг 2025 йиллик ҳисоботи асосида муаллиф томонидан тузилди.³

Олинган натижалар давлат молиявий назоратида рақамли технологияларни қўллаш назорат қамровини кенгайтириш билан бир қаторда инсон омилини камайтиришга хизмат қилаётганлигини кўрсатади. Аудит тадбирларининг ярмидан ортиғи масофавий шаклда амалга оширилгани назорат жараёнларининг самарадорлиги ошганлигини англатади.

Шу билан бирга, 2024 йилда мамлакатда давлат бюджети дефицити ялпи ички маҳсулотга нисбатан 3,3 фоизни ташкил этган бўлиб, 2023 йилга нисбатан 11,4 трлн сўмга қисқарган. Давлат бюджети ва давлат мақсадли жамғармалари консолидациялашган харажатлари 361,1 трлн сўмга етган, иқтисодиётга ажратилган кредитлар ҳажми эса 566,2 трлн сўмни ташкил этган. Ушбу кўрсаткичлар давлат молиявий назоратининг фақат қонунбузилишларни аниқлаш эмас, балки фискал барқарорликни таъминлашда ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлигини тасдиқлайди. Таҳлил натижалари шуни кўрсатадики, давлат молиявий назоратининг асосий методологик муаммолари қуйидагилардан иборат: рискка асосланган аудит механизмларининг барча давлат органларида тўлиқ жорий этилмаганлиги; давлат органлари ахборот тизимларининг ўзаро интеграция даражаси етарли эмаслиги; аудит натижаларини баҳолашда ягона самарадорлик индикаторларининг мавжуд эмаслиги; Big Data ва сунъий интеллект технологияларидан фойдаланишнинг чекланганлиги; профилактик ва прогнозли аудит улушининг ҳали ҳам пастлигидир.

Муаллиф фикрича, давлат молиявий назоратининг самарадорлигини ошириш учун аудит жараёнларини тўлиқ рақамлаштириш, рискларни автоматик баҳолаш алгоритмларини жорий этиш, давлат органларининг маълумотлар базаларини ягона рақамли платформага интеграция қилиш ҳамда ISSAI халқаро стандартлари асосида ягона методологик ёндашувни шакллантириш мақсадга мувофиқ

3 <https://ach.gov.uz/cr/events-nav/news/detail/69f43179b9b9e42c59771801>

ҳисобланади. Бу эса давлат маблағларидан самарали фойдаланиш, бюджет интизомини мустаҳкамлаш ва давлат бошқарувида очиқлик ҳамда ҳисобдорликни янада оширишга хизмат қилади.

ХУЛОСА ВА ТАКЛИФЛАР

Тадқиқот натижалари шуни кўрсатадики, давлат молиявий назорати давлат молиясини бошқариш тизимининг муҳим институционал элементи бўлиб, бюджет маблағларининг қонуний, мақсадли ва самарали сарфланишини таъминлашда ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Сўнгги йилларда мамлакатимизда давлат молиявий назоратини такомиллаштириш, халқаро аудит стандартларини жорий этиш ҳамда рақамли технологиялардан фойдаланиш бўйича тизимли ислохотлар амалга оширилаётган бўлса-да, ушбу соҳада айрим методологик муаммолар сақланиб қолмоқда. Таҳлиллар асосида давлат молиявий назорати тизимида методологик ёндашувларнинг ягона стандартга тўлиқ асосланмаганлиги, рискка асосланган аудит механизмларининг барча давлат органларида тўлиқ жорий этилмаганлиги, рақамли маълумотлар таҳлили имкониятларидан етарли даражада фойдаланилмаётганлиги ҳамда аудит натижаларини баҳолашнинг ягона индикаторлари шакллантирилмаганлиги аниқланди. Бу эса давлат молиявий назорати самарадорлигини оширишга қаратилган илмий асосланган ёндашувларни такомиллаштириш зарурлигини кўрсатади.

Тадқиқот натижаларига таянган ҳолда қуйидаги таклифларни амалга ошириш мақсадга мувофиқ деб ҳисобланади: давлат молиявий назоратини амалга оширишнинг ягона миллий методологиясини **ISSAI** халқаро стандартлари талаблари асосида ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш; аудит объектларини танлаш ва назорат тадбирларини режалаштиришда рискка асосланган баҳолаш тизимини тўлиқ жорий этиш ҳамда автоматлаштирилган риск индикаторларини ишлаб чиқиш; давлат молиявий назорати субъектларининг ахборот тизимларини ўзаро интеграция қилиш ва ягона рақамли маълумотлар платформасини шакллантириш; давлат аудити жараёнларида **Big Data**, сунъий интеллект ва масофавий аудит технологияларидан кенг фойдаланиш орқали қонунбузилишларни эрта аниқлаш механизмларини такомиллаштириш; давлат молиявий назорати самарадорлигини баҳоловчи асосий кўрсаткичлар (KPI) тизимини ишлаб чиқиш ва аудит натижаларининг ижтимоий-иқтисодий самарадорлигини баҳолаш амалиётини жорий этиш; давлат молиявий назорати соҳасида фаолият юритувчи мутахассисларнинг халқаро сертификатлаштириш дастурлари (INTOSAI, CIPFA, ACCA, CIA) асосида касбий салоҳиятини мунтазам ошириб бориш. Юқорида келтирилган таклифларнинг амалга оширилиши давлат молиявий назоратининг институционал самарадорлигини ошириш, бюджет маблағларидан фойдаланиш устидан таъсирчан назоратни таъминлаш, давлат молиясини бошқаришда очиқлик ва ҳисобдорликни кучайтириш ҳамда мамлакатда фискал барқарорликни мустаҳкамлашга хизмат қилади. Шунингдек, мазкур таклифлар давлат молиявий назоратини халқаро стандартлар талаблари даражасига олиб чиқиш ва давлат ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини янада ошириш учун муҳим илмий-амалий аҳамиятга эга.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024-йил 10-июлдаги «Бюджет маблағларидан фойдаланиш устидан молиявий назоратни кучайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-100-сон Фармони. – Тошкент, 2024. <https://lex.uz/uz/docs/7015258>
2. Ўзбекистон Республикасининг Бюджет кодекси. ЎРҚ-360-сон, 26.12.2013 (2025 йилгача бўлган ўзгартиш ва қўшимчалар билан). <https://lex.uz/docs/2302187>
3. Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатаси. 2024-йил Давлат бюджети ижроси бўйича ташқи аудит хулосаси. – Тошкент, 2025. URL: <https://ach.gov.uz>
4. INTOSAI. ISSAI 100 – Fundamental Principles of Public Sector Auditing. International Organization of Supreme Audit Institutions. Vienna, 2019 (амалдаги таҳрир). URL: <https://www.issai.org>
5. International Monetary Fund (IMF). Fiscal Transparency Handbook. Washington, DC: IMF, 2023. URL: <https://www.imf.org>
6. World Bank. Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA): Framework for Assessing Public Financial Management. Washington, DC: World Bank, 2023. URL: <https://www.pefa.org>
7. OECD. OECD Public Governance Review: Strengthening Public Financial Management. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: <https://www.oecd.org>
8. Chan J. L. Public Sector Accounting and Financial Management for Sustainable Governance. Springer Nature, Singapore, 2023.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 5 (3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>